

Les claus del segle XXI, a la Universitat Catalana d'Estiu

Des de la genòmica fins als atemptats de l'11 de setembre, passant per la immigració i la construcció europea, la XXXIV Universitat Catalana d'Estiu ha analitzat els temes clau del segle XXI. A més, l'edició d'enguany estrena rector, el biòleg Joandomènec Ros.

El nou rector de la Universitat Catalana d'Estiu (UCE), el catedràtic d'ecologia de la UB Joandomènec Ros, va defensar en l'acte d'obertura de la trenta-quatre edició un nou model per a l'UCE, que, sense perdre l'esperit catalanista, incorpore "una ullada al món que ens envolta per tal que Prada no sigui únicament una reflexió del que som i serem, sinó també del món en què ens movem". En aquest sentit, Ros va comentar que l'edició d'enguany combinaria activitats tradicionals que tenen com a denominador comú els Països Catalans amb altres assumptes d'interès com l'economia, la genètica, la immigració, la globalització, etc. Una novetat que va destacar Ros són les iniciatives per a mostrar "com ens veuen als catalans des de fora". El rector va explicar que l'UCE ha estat molt criticada "per mirar-se massa el melic". "Nosaltres demostrarem que el nostre melic és especial perquè se'l mira molta gent fora de les nostres fronteres, però a més mirarem altres melics perquè allò que ens cau lluny d'aquí també ens interessa i ens afecta." Aquesta obertura va concretar en l'acte "Els catalans vistos de lluny", amb la participació de Til Stegmann, de la Universitat de Frankfurt, Toni Strubell, de la Universitat de Deusto, i Francesc Torella, de la Universitat de Múrcia.

Joandomènec Ros va estar acompanyat en l'acte d'inauguració pel nou rector de la Universitat de Girona, Joan Batlle; per Jaume Roure, tinent alcalde de l'Ajuntament de Perpinyà; per Joan F. Denis, batlle de Prada; per Daniel Codina, prior de Cuixà; i pel rector precedent de l'UCE i

actual president de la Fundació UCE (FUCE), Miquel Porter i Moix. Aquest últim afirmà que "ara cal treballar en la creació d'un centre d'estudis permanent de l'UCE, que hauria de ser un centre d'irradiació de la cultura catalana".

Estudiants a l'abadia de Cuixà. A Prada s'ha presentat el projecte de restauració de l'edifici de la granja de Sant Miquel de Cuixà per convertir-lo en un centre d'estudis amb residència que ha estat acceptat per la Unió Europea en el marc del programa Interreg, amb l'objectiu de potenciar les relacions entre territoris transfronterers. El rector de l'UCE va anunciar que s'espera que comence a funcionar al final del 2003 o al principi del 2004. El centre servirà, segons va explicar Ros, "per a acollir joves universitaris o preuniversitaris per fer trobades de docència i de coneixement del país, jornades sobre aspectes socials, polítics, econòmics o mediambientals relacionats amb la Catalunya Nord, els Països Catalans o sobre altres temes d'interès general". Ara falta saber la dotació econòmica que aportarà Europa, encara que les previsions de l'UCE són rebre el 50% dels costos totals, calculats en 2.400.000 euros. De moment diverses institucions del nord i del sud s'han implicat en el projecte: el Consell General de Pirineus Orientals, la Regió Llenguadoc-Rosselló, la Generalitat de Catalunya, les quatre diputacions del Principat, el Govern Balear i els tres consells insulars (Mallorca, Menorca i Eivissa i Formentera).

Un altre tema tractat per Ros en la inauguració va ser el conflicte de l'UCE amb

l'Institut Joan Lluís Vives (IJLV) i l'Institut d'Estudis Catalans (IEC). El nou rector va assegurar que s'ha emprès un "camí lent però segur de resolució d'aquesta problemàtica". Ros va recordar que, a pesar que l'Institut Joan Lluís Vives va decidir retirar-se de la FUCE, els cursos de l'UCE tenen l'aval de les divuit universitats que integren, que continuen "aportant-hi professors i donant validesa acadèmica als crèdits obtinguts en els cursos". A més, el rector va anunciar la voluntat de restablir el diàleg amb les universitats que s'han retirat de la FUCE i de signar convenis amb cada universitat per a l'edició de l'any vinent". En la pràctica, la marxa de les universitats catalanes del patronat de la FUCE no ha afectat enguany el dia a dia de la Universitat. I així ho demostren els cinquanta cursos realitzats, els tallers, les jornades especialitzades, el actes i els espectacles que s'hi han celebrat. L'UCE s'ha enfrontat al repte d'analitzar els nous fenòmens que marcaran el segle XXI: des de la genòmica fins als atemptats de l'11 de setembre, passant per la immigració i la Unió Europea. També han estat objecte de cursos i de conferències alguns temes d'actualitat com el relacionat amb la negativa governamental de tornar a Catalunya els "papers" de Salamanca, la il·legalització de Batasuna, l'Islam a Europa o el transvasament de l'Ebre. A més, l'UCE s'ha adherit a les activitats de l'any Gaudí i Verdaguer i ha homenatjat Maria Aurèlia Capmany, ara que fa deu anys de la seua desaparició. El compromís polític de Capmany va ser recordat per l'eurodiputat del grup socialista Raimon Obiols, que va ser company de militància de l'escriptora. Obiols va incidir en la felicitat i el plaer que l'escriptora barcelonina va trobar en la pràctica política i va lamentar que "actualment hi ha molt pocs escriptors o periodistes que tinguin carnet de partit". El periodista Agustí Pons, autor de la biografia *Maria Aurèlia Capmany, l'època d'una dona*, va caracteritzar l'escriptora de "peça clau en la formació de l'espai polític, social i cultural en què ara ens movem", i Manuel Royes, president de la Diputació de Barcelona, va recordar que l'homenatjada va impulsar el Mercat de les Flors i el Centre de

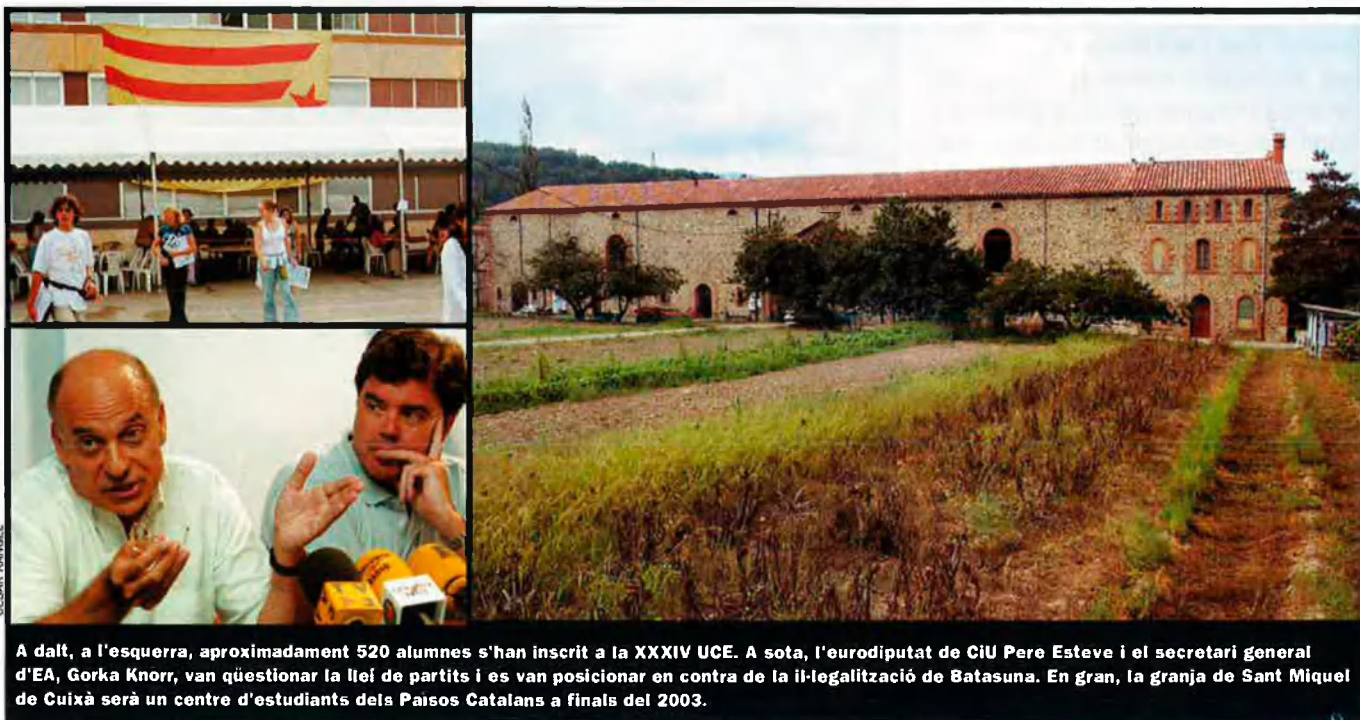

El nou rector de l'UCE, el biòleg Joandomènec Ros, amb el nou prior de Cuixà, Daniel Codina, que participava per primera vegada en la Universitat.

Cultura Contemporània des de la seua responsabilitat a l'Ajuntament de Barcelona.

Verdaguer, un poeta enfrontat als poders. En el centenari de la mort de Jacint Verdaguer, Prada es va sumar als homenatges que enguany s'hi han dedicat a l'autor de *L'Atlàntida* i del *Canigó*, i va recordar les seues facetes d'amant de la tradició i de la cultura popular, d'home rebel que va mantenir sempre un criteri independent. Narcís Garolera, professor

de la Universitat Pompeu Fabra i responsable de diverses edicions del *Canigó*, va destacar el Verdaguer prosista i periodista, ja que, segons va dir, "la llengua, la retòrica i la sintaxi que utilitza el Verdaguer articulista és potser la seva millor prosa". D'altra banda, Jordi Figuerola, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona s'hi va referir com a "un escriptor atrapat en un món complex de poders que exemplifica totes les tensions de la societat catalana contemporània. Segons Figuerola, "l'escriptor, gràcies a la

A dalt, a l'esquerra, aproximadament 520 alumnes s'han inscrit a la XXXIV UCE. A sota, l'eurodiputat de CiU Pere Esteve i el secretari general d'EA, Gorka Knorr, van qüestionar la llei de partits i es van posicionar en contra de la il·legalització de Batasuna. En gran, la granja de Sant Miquel de Cuixà serà un centre d'estudiants dels Països Catalans a finals del 2003.

recuperació del folklore, les llegendes i les cançons populars, va connectar molt amb les classes més populars, que el van convertir en el poeta del poble". Pel que fa als conflictes que va tenir amb l'església i els homes de poder de la seua època, Josep Maria Ballarín ho va resumir en una frase: "Era un ocell engabiat i els altres pensaven que era un canari, però els va sortir un esparver". A més, el professor de la Universitat de Sheffield Alan Yates, expert en literatura catalana contemporània, va impartir el curs titulat "Verdaguer, el poeta nacional i el cànon internacional". En al·lusió a Harold Bloom, Yates va assegurar que el seu cànon occidental ha tractat malament la literatura catalana, com també fa amb totes les literatures "d'àmbit restringit", perquè "l'única literatura que tracta bé és l'anglosaxona, ja que és la que coneix".

Antoni Gaudí també va tenir el seu homenatge a l'UCE, que encara no s'havia celebrat en el moment de tancar aquesta edició. En aquest cas, el comissari general de l'Any Gaudí, Daniel Giralt-Miracle, juntament amb Vicenç Villatoro, director general de CCRTV, eren els encarregats d'analitzar l'obra de l'arquitecte.

I pel que fa als debats, l'UCE ha concedit també especial atenció a un dels temes polèmics d'actualitat, el patrimoni

cultural. Amb Marc Mayer, director general de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya, Jordi Martí, director de l'Institut de Cultura de Barcelona, i Josep Pont, president de la Diputació de Lleida, es va tractar de donar resposta al dubte que planteja aquest tema: què s'ha de fer amb aquest patrimoni, fer-lo útil o museïtzar-lo? A més, durant la seua estada a Prada, el president de la Diputació de Lleida i alcalde de Bellpuig d'Urgell, Josep Pont, va anunciar que l'UCE havia estat distingida amb el premi Estel, un guardó que es concedeix per votació popular entre les entitats de Bellpuig d'Urgell a la persona o entitat amb una trajectòria favorable als Països Catalans. L'estat de l'església catòlica i el seu futur també va ser debatut en l'acte "Cap al concili Vaticà III?", al qual va assistir el bisbe emèrit de Sant Sebastià, José María Setién. Pel que fa al conflicte del País Basc, Setién es mostrà partidari d'arribar a un consens com a solució, en lloc de continuar amb l'enfrontament entre ETA i Aznar que no es resoldrà a favor de ningú.

La llei de partits, tema central a l'UCE. A Prada, com és habitual, també s'ha acostat un nombre important de polítics i el tema central de les seves decla-

racions ha estat el procés d'il·legalització de Batasuna, davant la proximitat de l'aprovació al Congrés de la llei de partits. El secretari general d'Iniciativa per Catalunya - Verds, Joan Saura, i el primer secretari del socialistes de Catalunya, Joan Montilla, que van participar en el curs "L'Islam a l'Europa d'avui", van coincidir a criticar l'abstenció de Convergència i Unió, tot i que des de punts de vista ben diferents: mentre que Montilla va reclamar que se sumara a ells en la proposta de la il·legalització de Batasuna, Saura va criticar que no la rebutge. Aquest últim va qualificar "d'absolutament negatiu el balanç del pacte antiterrorista", i va animar les formacions polítiques d'esquerres i els nacionalistes democràtics a dir no a la il·legalització per a no contribuir a "radicalitzar les actituds de la societat basca". Per contra, el dirigent socialista va instar CiU a superar la por a contrariar el Partit Nacionalista Basc i a donar suport a la il·legalització de Batasuna, tal i com, al seu parer, demana la major part de l'electorat de Jordi Pujol". A més, l'eurodiputat de CiU Pere Esteve i el secretari general d'Eusko Alkartasuna Gorka Knorr, van intervenir en el debat "Democràcia i límits a la il·legalització de partits". Esteve va insistir a dir que l'actual política antiterrorista del Govern

D'esquerra a dreta: J. Maria Setién, qui va justificar la participació de l'Església en el debat sobre el conflicte basc; Raimon Obiols va recordar el compromís polític de Maria Aurèlia Capmany; Til Stegmann, de la Universitat de Frankfurt, és el pare d'un mètode per llegir totes les llengües romàniques en sis lliçons; i Alan Yates, professor de la Universitat de Sheffield.

espanyol està mal enfocada i va acompanyada d'un debat polític de més abast: "Quan es diu que el nacionalisme de PNB i EA té els mateixos objectius que ETA es fa una política contra els nacionalistes bascos i, també, contra els nacionalistes catalans". El dirigent convergent va afirmar que acceptava l'abstenció de CiU en la il·legalització de Batasuna, tot i que en anteriors ocasions s'havia mostrat "partidari de votar en contra". D'altra banda, Knorr va apuntar que l'objectiu del PP i del PSOE és desmarcar Batasuna el 2003: "Creuen que així guanyaran vots, però s'equivoquen, com ja es van equivocar en les darreres eleccions al Parlament basc".

Presència institucional. La nòmina de consellers que han passat per Prada durant els deu dies d'Universitat Catalana d'Estiu, també ha estat ben nodrida. El conseller d'Agricultura Josep Grau, que va presidir l'acte de cloenda de la XXXIV Universitat Catalana d'Estiu; el de Política Territorial i Obres Públiques, Felip Puig, que va lliurar el premi Canigó d'enguany al Centre Excursionista de Catalunya; el de Cultura, Jordi Vilajoana, el de Treball, Lluís Franco i el de Medi Ambient, Ramon Espadaler. Aquest últim va participar juntament amb la presidenta del Consell Insular de Menorca, Maria Lluïsa Dubon, en el debat "L'Agenda 21: deu anys després de Rio i just abans de Johannesburg". Espadaler va assegurar que el Govern espanyol "haurà d'acceptar el transvasament del Roine", que es tracta d'un projecte econòmicament viable i sostenible des del

punt de vista ambiental. A més, el conseller de Medi Ambient va reclamar "veu i vot per al Govern català i per a les 'regions' amb capacitat legislativa de tot el món a la Cimera de la Terra que se celebrarà a Johannesburg". Pel que fa a la representació del Govern balear, l'UCE va acollir el conseller d'Educació Damià Pons, que presentà juntament amb Vila-joana l'Institut Ramon Llull, i la presidenta del Consell Insular de Menorca, Joana Barceló. La presència política i institucional del País Valencià va ser nul·la.

A més, la XXXIV Universitat Catalana d'Estiu ha tractat els determinants del creixement econòmic de Catalunya i ha analitzat els costos i els beneficis d'un possible trencament amb l'estat espanyol. També, en l'àrea d'economia, han participat l'eurodiputat de CiU Carles Gasòliba i el president de la Borsa de Barcelona, Carles Hortolà. Gasòliba, que va presentar la conferència intergovernamental del 2004, va declarar que "a escala parlamentària, CiU encapçala l'establiment d'un mecanisme de relació directa i institucional entre el Parlament Europeu i els parlaments de les nacions sense estat, sense haver de passar per cap institució estatal". Pel que fa a la comunicació, s'ha estudiat el tractament dels conflictes socials en els mitjans de comunicació i s'ha incidit en la manera com es crea discurs públic a partir de conflictes com el Pla Hidrològic espanyol, els fòrums contra la globalització del capitalisme econòmic més liberal o les reaccions al fenomen migratori enmig de la crisi política internacionalitzada a partir del 11 de setembre.

En l'àrea de llengua i literatura, destaquen els cursos dedicats a Maria Mercè Marçal i Joan Fuster. No obstant això, l'assagista de Sueca, no ha tingut espai en el marc d'homenatges de l'UCE, tot i que enguany se celebra el desè aniversari de la seua mort. A l'UCE també s'ha parlat del català al cinema, del paper de les entitats culturals en un món globalitzat i un amplíssim etcètera. Entre l'oferta de cursos, un dels més sol·licitats ha estat un que prometia als estudiants aprendre a llegir en totes les llengües romàniques en sis lliçons. El pare de l'invent és Til Stegmann i el secret consisteix a detectar els coneixements que tots tenim de la nostra llengua materna per poder-los adaptar a la resta de parlars germans.

Quant a les xifres oficials de participació, segons Joandomènec Ros, al llarg d'aquest dies s'espera assolir la fita de 700 participants inscrits, tot i que, com va apuntar el rector, "al voltant de mil persones passaran per Prada durant aquests deu dies per participar en alguna activitat de la Universitat". Ros va reconèixer que la participació és menor que en edicions anteriors, però que això no té perquè interpretar-se com "un pas enrere", sinó que caldrà esperar edicions vinents, en què s'hagen resolt alguns problemes que actualment afecten l'UCE, per poder jutjar quin és realment el seu estat de salut. Malgrat tot, l'UCE continua sent l'únic lloc del món en què, una vegada cada any, es poden sentir totes les parles del català i un punt d'encontre per als catalans d'arreu el món.

Alicia Toledo